

Cuprins

Abrevieri	13
Capitolul VII. Contractul de depozit	17
<i>Secțiunea I. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de depozit</i>	17
1. Noțiune	17
2. Caractere juridice.....	17
3. Planul expunerii.....	21
<i>Secțiunea a II-a. Depozitul obișnuit (voluntar)</i>	22
§1. Condiții de validitate. Dovada și natura juridică a contractului de depozit obișnuit.....	22
4. Obiectul contractului	22
5. Capacitatea părților.....	23
6. Dovada contractului.....	25
7. Natura juridică a depozitului obișnuit și delimitarea lui față de alte contracte	27
§2. Efectele contractului de depozit obișnuit (voluntar).....	29
8. Precizări prealabile	29
<i>A. Obligațiile depozitarului</i>	30
9. Obligația de păstrare	30
10. Obligația de restituire	37
<i>B. Obligațiile deponentului</i>	45
11. Obligații extracontractuale.....	45
12. Plata remunerației	46
13. Ridicarea bunului.....	46
14. Dreptul de retenție al depozitarului	47
<i>Secțiunea a III-a. Depozitul necesar</i>	47
15. Noțiune, domeniu de aplicare și regim juridic.....	47
16. Dovada contractului.....	51
<i>Secțiunea a IV-a. Depozitul hotelier</i>	51
17. Considerații generale	51
<i>Secțiunea a V-a. Depozitul neregulat</i>	60
§1. Depozitul neregulat de drept comun.....	60

18. Noțiune, obiect și efecte.....	60
19. Dovada caracterului neregulat al depozitului	62
20. Delimitarea față de împrumutul de consumație	62
§2. Depunerile de sume de bani la bănci (depozitul bancar de fonduri)	63
21. Noțiune. Reguli generale	63
22. Problema raporturilor dintre deponentul pe numele altuia și titularul depozitului	67
23. Clauza de împuternicire.....	69
24. Clauza testamentară	74
25. Problema cumulului clauzelor	83
26. Răspunderea depozitarului.....	85
27. Confidențialitatea depunerilor	86
28. Dovada depunerilor	93
<i>Secțiunea a VI-a. Sechestrul convențional</i>	94
29. Noțiune	94
30. Efecte	95
31. Sechestrul judiciar	93
Capitolul VIII. Contractul de împrumut	99
<i>Subcapitolul I. Considerații generale</i>	99
1. Felurile împrumutului. Promisiunea de împrumut.....	99
<i>Subcapitolul II. Împrumutul de folosință (comodatul)</i>	101
<i>Secțiunea I. Noțiunea, caracterele juridice și condițiile de validitate ale împrumutului de folosință (comodatului)</i>	101
2. Noțiune și caractere juridice	101
3. Obiectul	103
4. Dreptul transmis.....	105
5. Capacitatea părților	105
6. Dovada contractului de comodat	106
<i>Secțiunea a II-a. Efectele contractului de comodat</i>	107
§1. Obligațiile comodarului	107
7. Conservarea bunului	107

8. Folosirea bunului potrivit destinației	108
9. Suportarea cheltuielilor de folosință (de întreținere)	109
10. Restituirea bunului.....	110
11. Scadența obligației de restituire.....	113
12. Prescripția acțiunii <i>personale</i> în restituire	115
13. Răspunderea comodatarului.....	116
14. Suportarea riscurilor de către comodatar	118
15. Pluralitatea de comodatari	119
§2. Obligațiile comodantului	119
16. Regula.....	119
17. Restituirea cheltuielilor de conservare.....	119
18. Plata despăgubirilor	120
19. Inexistența dreptului de retenție al comodatarului.....	121
§3. Stingerea efectelor comodatului	121
20. Prin restituirea bunului	121
21. Prin reziliere și denunțare unilaterală	121
22. Prin moartea comodatarului.....	123
Subcapitolul III. Împrumutul de consumație (propriu-zis)	123
<i>Secțiunea I. Noțiunea, caracterele juridice și condițiile de</i>	
<i>validitate ale împrumutului de consumație (mutuum)</i>	<i>123</i>
23. Noțiune și caractere juridice	123
24. Capacitatea părților.....	124
25. Dovada contractului.....	125
<i>Secțiunea a II-a. Efectele împrumutului de consumație</i>	<i>130</i>
§1. Obligațiile împrumutatului	130
<i>A. Obligația de restituire</i>	<i>130</i>
26. Restituirea împrumutului	130
27. Scadența obligației de restituire.....	131
28. Prescripția acțiunii în restituire	136
<i>B. Obligația de plată a dobânzii.....</i>	<i>138</i>
29. Noțiunea de „dobândă”	138
30. Cuantumul dobânzii remuneratorii	140
31. Dovada plății dobânzilor.....	143
32. Prescripția dreptului la acțiune pentru plata dobânzilor	144

<i>C. Răspunderea împrumutatului</i>	146
33. Răspunderea împrumutatului în cazul imposibilității restituirii în natură, la scadență, a bunului împrumutat	146
34. Răspunderea împrumutatului în cazul neexecutării la termen a obligației de restituire a bunului împrumutat.....	147
§2. Obligațiile împrumutătorului	154
35. Răspunderea împrumutătorului pentru vicii	154
<i>Secțiunea a III-a. Stingerea împrumutului de consumație</i>	155
36. Prin plată.....	155
37. Alte moduri de stingere.....	155
Capitolul IX. Contractul de tranzacție	158
<i>Secțiunea I. Noțiunea, caracterele juridice și condițiile de validitate ale contractului de tranzacție</i>	158
1. Noțiune	158
2. Caractere juridice.....	160
3. Condiții de validitate.....	163
4. Nulitatea contractului de tranzacție	167
5. Interpretarea contractului.....	172
<i>Secțiunea a II-a. Efectele contractului de tranzacție</i>	173
6. Efecte extinctive	173
7. Efecte declarative.....	174
8. Efecte constitutive sau translativ.....	176
9. Efecte relative	177
10. Probleme speciale privitoare la imobile.....	178
Capitolul X. Contractul de donație	180
<i>Subcapitolul I. Noțiunea și condițiile de validitate ale contractului de donație</i>	180
<i>Secțiunea I. Noțiunea contractului de donație</i>	180
1. Definiție	180
2. Interpretarea contractului.....	182
<i>Secțiunea a II-a. Condițiile de validitate ale contractului de donație</i>	184
§1. Obiectul contractului	184
3. Condiții	184

§2. Condiții de formă.....	186
4. Încheierea contractului între persoane prezente	186
5. Încheierea contractului de donație între absenți	190
6. Actul (statul) estimativ	192
7. Probleme speciale privind donațiile în lumina art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989.....	193
§3. Capacitatea părților.....	194
8. Regula.....	194
A. Incapacitățile de a dispune	195
9. Persoanele incapabile, potrivit legii, de a dispune prin donații.....	195
B. Incapacități de a primi	200
10. Persoanele fizice neconcepute și organizațiile care nu au dobândit personalitatea juridică	200
11. Cetățenii străini (persoanele juridice străine) și apatrizii	201
12. Incapacitatea medicilor, farmaciștilor și preoților de a primi donații de la cei cărora le acordau îngrijiri de specialitate, respectiv asistență religioasă.....	202
13. Minorii și persoanele care beneficiază de consiliere judiciară și tutelă specială	205
14. Situația surdului, mutului sau surdomutului și a nevăzătorului.....	206
15. Persoanele juridice.....	206
C. Momentul la care capacitatea este cerută	209
16. Reguli aplicabile	209
D. Sancțiunea incapacităților speciale de a face și de a primi donații	210
17. Nulitatea contractului	210
§4. Promisiunea de donație.....	211
18. Promisiunea de donație în reglementarea noului Cod civil	211
§5. Principiul irevocabilității donațiilor.....	212
19. Noțiuni	212
20. Clauze incompatibile cu principiul irevocabilității.....	214
21. Clauze permise	215

§6. Revocabilitatea donațiilor între soți.....	219
22. Reguli speciale.....	219
Subcapitolul II. Donațiile simulate, indirecte și darurile manuale	223
<i>Secțiunea I. Donațiile simulate.....</i>	<i>223</i>
23. Feluri.....	223
§1. Donațiile deghizate	223
24. Noțiune. Reguli aplicabile	223
25. Dovada.....	224
§2. Donațiile prin interpunere de persoane.....	226
26. Noțiune. Reguli aplicabile	226
<i>Secțiunea a II-a. Donațiile indirecte.....</i>	<i>227</i>
27. Noțiune. Condiții de fond și de formă	227
28. Renunțarea la un drept.....	229
29. Remiterea de datorie.....	231
30. Stipulația în favoarea unei terțe persoane	231
31. Alte cazuri de donații indirecte.....	233
<i>Secțiunea a III-a. Darurile manuale.....</i>	<i>234</i>
32. Noțiune	234
33. Reprezentarea în cazul darului manual.....	235
34. Reguli de fond aplicabile.....	235
35. Obiectul darului manual.....	236
36. Noțiunea de „tradițiune”	236
37. Problema darurilor de nuntă	241
38. Dovada darului manual.....	243
Subcapitolul III. Efectele contractului de donație	244
<i>Secțiunea I. Efecte între părți</i>	<i>244</i>
§1. Reguli generale	244
39. Efectul translativ al contractului	244
§2. Obligațiile donatorului.....	245
40. Preliminarii	245
41. Obligația de transmitere a proprietății ori a dreptului donat. Obligația de predare.....	246
42. Obligația de garanție. Cazuri în care există	246

Prof. univ. dr. **FRANCISC DEAK**

Prof. univ. dr.
LUCIAN MIHAI

Prof. univ. dr.
ROMEO POPESCU

TRATAT DE DREPT CIVIL

CONTRACTE SPECIALE

Ediția a VI-a
actualizată și completată

Volumul III
Prof. univ. dr. **ROMEO POPESCU**

Depozitul
Împrumutul de folosință
Împrumutul de consumație
Tranzacția
Donația

Universul Juridic
București
-2024-

Capitolul VII

Contractul de depozit

Secțiunea I

Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de depozit

1. Noțiune. Depozitul este contractul prin care o parte, numită deponent, încredințează un bun celeilalte părți, numită depozitar, care se obligă să-l păstreze pentru o perioadă determinată sau nedeterminată și să-l restituie în natură¹.

După cum rezultă din această definiție, dată, în esență, de însuși Codul civil [art. 2.103 alin. (1)]², scopul principal urmărit prin încheierea contractului este *păstrarea (conservarea) bunului depozitat* în vederea restituirii lui în natură la cererea deponentului³. În ipoteza în care scopul principal al contractului nu este păstrarea bunului, chiar dacă deținătorul are o asemenea obligație, raporturile dintre părți nu mai pot fi calificate ca fiind raporturi de depozit, ci de vânzare, de antrepriză etc., eventual, chiar raporturi derivând dintr-un contract nenumit⁴.

2. Caractere juridice. Depozitul este un contract real, cu titlu gratuit sau cu titlu oneros, unilateral sau sinalagmatic (bilateral), în principiu, netranslativ de proprietate și, în principiu, *intuitu personae* în privința depozitarului.

2.1. Depozitul este un contract *real*, care se formează (se perfectează) numai prin și din momentul remiterii (predării, tradițiunii) bunului care

¹ Din punct de vedere etimologic, cuvântul „depozit” provine din latinescul *depositum*, care înseamnă „un bun depus dintr-un loc în altul”.

² La art. 2.103 alin. (1), Codul civil face referire numai la bunurile mobile, întrucât este avut în vedere depozitul obișnuit. Astfel cum se va arăta în continuare (a se vedea *infra*, nr. 29-31), sechestrul convențional, care reprezintă o varietate de depozit, poate avea ca obiect atât bunuri mobile, cât și bunuri imobile.

³ De aceea în doctrină (a se vedea Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *Drept civil. Contractele speciale*, tradusă de D. Dănișor, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009, p. 461) depozitul este calificat ca fiind un *contract de restituire*.

⁴ A se vedea *infra*, nr. 7.

formează obiectul contractului de la deponent la depozitar¹, cu excepția cazului în care bunul se află deja, indiferent cu ce titlu, la depozitar [art. 2.103 alin. (2) C. civ.].

Pe de altă parte, predarea în sine nu este suficientă pentru încheierea contractului, fiind necesară, în acest scop, realizarea acordului de voințe în sensul încheierii contractului de depozit². Astfel, dacă una dintre părți a avut în vedere încheierea unui contract de depozit, dar cealaltă parte a crezut că primește un împrumut sau un dar manual, regulile depozitului nu vor putea fi aplicate, raporturile dintre părți – în lipsa realizării acordului de voințe – fiind extracontractuale³. Aceași soluție se impune și dacă o persoană lasă la domiciliul unei alte persoane un obiect fără acordul sau chiar fără știrea acesteia din urmă.

Contractul de depozit însă, ca și alte contracte reale, poate fi precedat de o *promisiune* (un *antecontract*) *de depozit*, care se poate perfecta prin simplul consimțământ al părților.

2.2. Depozitul poate fi cu titlu gratuit⁴ sau cu titlu oneros. Depozitul este cu titlu gratuit dacă din convenția părților sau din uzanțe ori din alte împrejurări, precum profesia depozitarului, nu rezultă că trebuie să fie plătită o remunerație. Prin urmare, depozitul este gratuit numai *prin natura*, iar nu prin esența sa. Depozitarul care pretinde o anumită remunerație (sumă de bani sau alt avantaj patrimonial) pentru serviciile prestate trebuie

¹ „Remiterea trebuie să fie voluntară: nu este depozit atunci când o clientă își uită cerceii la un coafor, care nu este deci responsabil de furtul lor” (T. com. Seine, dec. din 5 martie 1952, citată de Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *op. cit.*, p. 470).

² Într-o speță s-a decis că, în lipsa consimțământului dat pentru încheierea contractului, simpla primire de către un barman, din pură complezență, a unui album al unui pictor pentru a fi consultat de către vizitatorii localului nu atrage răspunderea barmanului ca depozitar (Cass. fr., dec. com. din 25 septembrie 1984, în RTDciv. 1986, p. 143, citată de C. Toader, *Drept civil. Contracte speciale*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 263).

³ În acest caz contractul este lovit de nulitate relativă pentru eroare esențială „asupra naturii sau obiectului contractului” [art. 1.207 alin. (2) pct. 1 C. civ.]. Pentru posibilitatea adaptării contractului, a se vedea art. 1.213 C. civ.

⁴ Depozitul cu titlu gratuit este un *contract dezinteresat*, nefiindu-i aplicabile regulile specifice liberalităților (reducțiunea liberalităților excesive, raportul donațiilor, revocarea donațiilor sau a legatelor etc.).

să dovedească stipularea și cuantumul remunerației. Dacă depozitarul desfășoară activitatea de păstrare cu caracter profesional (nu ocazional¹), depozitul urmează să fie prezumat cu titlu oneros. Sechestrul judiciar este, de asemenea, cu titlu oneros [art. 976 alin. (3) C. pr. civ.].

Când cuantumul remunerației nu este stabilit prin contract, instanța judecătorească îl va stabili în raport cu valoarea serviciilor prestate [art. 2.106 alin. (2) C. civ.]².

2.3. Depozitul cu titlu gratuit este un *contract unilateral*, întrucât, din momentul încheierii sale, dă naștere la obligații numai în sarcina depozitarului. Depozitul rămâne un contract unilateral chiar dacă – ulterior încheierii sale – se nasc anumite obligații și în sarcina celeilalte părți (obligații postcontractuale) ca urmare a unui fapt posterior și accidental, care nu derivă din voința comună a părților (de exemplu, pierderile suferite de depozitar din cauza viciilor bunului depozitat), ci dintr-o cauză extracontractuală (delict civil sau gestiunea de afaceri³), aceste obligații nefiind nici interdependente cu obligațiile depozitarului⁴.

Dacă depozitul este cu titlu oneros, întrucât părțile își asumă – din momentul încheierii contractului – obligații reciproce și interdependente,

¹ Într-o speță, instanța a constatat că societatea depozitară nu intră în categoria celor care prestează activități de păstrare a bunurilor cu caracter profesional și nici nu a dovedit că la data semnării procesului-verbal de lăsare în custodie s-ar fi pus problema plății unui preț al depozitului, asupra căroro părțile să fi convenit. Drept urmare, instanța a apreciat că, în lipsa unei înțelegeri de acest fel încheiate între părți la momentul semnării procesului-verbal de custodie, societatea depozitară nu poate condiționa restituirea bunurilor depozitate de plata vreunui preț (a se vedea T. com. Argeș, sent. nr. 67/2009, citată de V. Terzea, *Noul Cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență*, vol. II, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 1037).

² Potrivit art. 143¹ din Legea nr. 71/2011 (introdus prin O.U.G. nr. 79/2011), dispozițiile art. 2.010 alin. (3) din Codul civil (potrivit căroro „Dreptul la acțiunea pentru stabilirea cuantumului remunerației se prescrie odată cu dreptul la acțiunea pentru plata acesteia.”) se aplică și în cazul stabilirii remunerației depozitarului, potrivit art. 2.106 din Codul civil.

³ A se vedea *infra*, nr. 11.

⁴ Pentru amănunte privind categoria așa-numitelor „contracte sinalagmatiche imperfecte”, a se vedea L. Pop, I.F. Popa, S.I. Vidu, *Drept civil. Obligațiile*, ed. a II-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 45.

§3. Obligațiile donatarului.....	248
43. Regula. Donația cu sarcini.....	248
<i>Secțiunea a II-a. Opozabilitatea efectelor contractului față de</i>	
<i>terți.....</i>	<i>253</i>
44. Reguli aplicabile.....	253
<i>Subcapitolul IV. Cauzele legale de revocare a donațiilor.....</i>	<i>256</i>
45. Precizări prealabile.....	256
<i>Secțiunea I. Revocarea pentru ingratitudine.....</i>	<i>258</i>
46. Cauze.....	258
47. Acțiunea în revocare.....	265
<i>Secțiunea a II-a. Revocarea promisiunii de donație.....</i>	<i>271</i>
48. Cazuri.....	271